

SELETUSKIRI
maeluministri määruse „Põllumajandusministri 13. mai 2005. a määruse nr 55
„Loomsete saaduste ja nende käitlemise, sealhulgas nendega kauplemise,
veterinaarnõuded” muutmise” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Sisukokkuvõte

Põllumajandusministri 13. mai 2005. a määruse nr 55 „Loomsete saaduste ja nende käitlemise, sealhulgas nendega kauplemise, veterinaarnõuded” (edaspidi *määrus nr 55*) muutmise eelnõu on ette valmistatud loomatauditõrje seaduse § 17¹ lõike 5 ning loomade ja loomsete saadustega kauplemise ning nende impordi ja ekspordi seaduse § 10 lõike 2 alusel.

Muutmise põhjuseks on 11. oktoobril 2017. aastal vastu võetud Euroopa Komisjoni rakendusotsus (EL) 2017/1850, millega muudetakse rakendusotsust 2014/709/EL, milles käsitletakse loomatervishoiualaseid tõrjemeetmeid seoses sigade Aafrika katkuga teatavates liikmesriikides (ELT L 264, 13.10.2017, lk 7–19). Muudatusega nähakse ette, et liikmesriik võib lubada kehtestatud piirangutest erandeid. Erandina võib luba väljapoole Eestit turustada teatud piirkonnast pärit metssea rümbast või rümba osast valmistatud loomset saadust (lihakonservid), mis vastab Euroopa Komisjoni rakendusotsuse 2014/709/EL artikli 15 lõike 2 punktides a, b ja c sätestatud tingimustele, eeldusel, et toodet on kindlal viisil töödeldud. Muudatuse tõttu kehtestatakse uus tervisemärk III piirkonnast pärinevale metssea rümbale.

Sarnaselt kehtivate nõuetega on eelnõus sätestatud kolmnurkne märk I piirkonnast ehk puhvertoonist pärit metssea rümpade ja nendest valmistatud toodete märgistamiseks. Kehtivate nõuetega samaks jääb ka II piirkonnast pärit metssea rümpade ja nendest valmistatud toodete märgistamine nelinurkse märgiga. III piirkonnast pärit metssea rümbad, nende osad märgistatakse sõõrikujulise märgiga, tooted märgistatakse nagu kehtivas määruses- nelinurkse märgiga. Suurim muudatus on seotud I ja II piirkonnast (kolmnurkne ja nelinurkne märk) pärit metssea rümpade eristamisega IIIst piirkonnast (sõõrikujuline märk) pärit rümpadest. I ja II piirkonnast pärit metssea rümpadest valmistatud ja spetsiaalse töötamise läbinud loomsed saadused (konservid) märgistatakse lisa punkti 8 kohase ovaalse identifitseerimismärgiga, samuti võib neid turustada väljapoole Eestit.

Eelnõu kohaselt ei muutu I piirkonnast pärit sea rümpade ja nendest valmistatud loomsete saaduste turustamise nõuded. Nimetatud saadused märgistatakse endiselt kolmnurkse märgiga.

Eelnõus kasutatud mõiste „ettevõtte tunnusnumber” on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 853/2004 artiklis 4 sätestatud kohustusega ettevõtete tunnustamise kohta ja mõiste „identifitseerimismärk” on seotud sama määruse artiklis 5 sätestatud võimalusega märgistada tooteid.

Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja koostasid Maaeluministeeriumi toiduohutuse osakonna toiduhügieeni büroo juhataja Ingrid Vesmes (tel 625 6272, ingrid.vesmes@agri.ee) ja peaspetsialist Piret Aasmäe (tel 625 6110, piret.aasmae@agri.ee). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Arvo-Mart Elvisto (tel 625 6151,

mart.elvisto@agri.ee) ja keeleliselt toimetab eelnõu sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (tel 625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahvi 1 punktiga 1 kehtestatakse rakendussäte. Kuna määrus jõustub 1. aprillil 2018. aastal ja seega uut lisa 4 punkti 8 kohast märki võib kasutada alates 1. aprillist 2018. aastal, on oluline eristada ka seda, et selle märgiga võib märgistada üksnes tooteid, mis on valmistatud looma rümbast või selle osast, mis on märgistatud vastavalt pärast 1. aprilli 2018. a.

Rakendussäte näeb ette, et lisa 4 punkti 8 kohaselt võib märgistada loomset saadust, mis on valmistatud rümbast või rümba osast, mis on märgistatud lisa 4 punkti 1 kohase kolmnurkse või lisa 4 punkti 4 kohase ruudukujulise veterinaartempliga pärast 1. aprilli 2018. a.

Paragrahvi 1 punktiga 2 kehtestatakse määruse nr 55 lisa 4 uues sõnastuses.

Eelnõu koostamisel on arvestatud rakendusotsuse 2014/709/EL artikli 15 viimaste muudatustega värske metssealiha ja sellest koosnevate või seda sisaldavate lihavalmististe ja -toodete kohta.

Eelnõuga muudetakse määruse nr 55 lisa 4 „Sigade Aafrika katku korral sealt ja metssealt pärit loomse saaduse tervisemärgi nõuded”. Täpsustatakse sigade Aafrika katku riskipiirkonnast pärit metssealt pärit rümba ja rümbaosade ning loomsete saaduste märgistamise nõudeid. Selguse huvides kehtestatakse lisa 4 uues sõnastuses ja lisa pealkiri muudetakse eesmärgiga, et pealkiri hõlmaks nii rümba märgistamist tervisemärgiga kui ka loomsete saaduste märgistamist identifitseerimismärgiga. Lisa 4 pealkiri sõnastatakse järgmiselt: „Sigade Aafrika katku korral sealt ja metssealt pärit loomse saaduse märgistamise nõuded”.

Sigade Aafrika katku riskipiirkonnad on põllumajandusministri 23. novembri 2004. a määruse nr 179 „Sigade klassikalise katku ja sigade aafrika katku tõrje eeskiri” § 40¹ lõike 1 kohaselt komisjoni (EL) otsuse 2014/709/EL lisas loetletud piirkonnad. Eelnõu koostamise ajal on riskipiirkonnaks kogu Eesti.

Komisjoni otsuse 2014/709/EL lisas on piirkonnad jagatud alljärgnevalt:

I osa - I piirkond – risk tuleneb teatava nakatunud metsseapopulatsiooni lähedusest, nn puhvertsoon;

II osa - II piirkond – taud puudutab metssigade populatsiooni;

III osa - III piirkond – taud puudutab nii seakasvatusettevõtteid kui ka metssigade populatsiooni;

IV osa - IV piirkond – Itaalia osa Sardiinia, kus olukord seoses sigade Aafrika katkuga on erinev võrreldes teistes liikmesriikides valitsevast olukorrast kõnealuse haiguse pikaajalise endeemilisuse tõttu ja tingituna asjaolust, et tegemist on saarega.

Nimetatud piirkondadest pärit sea ja metssea rümpade ning nendest valmistatud loomsete saaduste turustamist reguleerib komisjoni otsus 2014/709/EL.

Järgnevalt on selgitatud määruse nr 55 lisa 4 punkte.

Punktis 1 käsitletakse I piirkonnast ehk nn puhvertsoonist pärit metssea rümba või selle osa märgistamist. Kehtivat sõnastust ei muudeta. Sigade Aafrika katku korral komisjoni rakendusotsuse 2014/709/EL lisa osas 1 nimetatud piirkonnast pärit metssea rümba märgistamisel ning juhul, kui rümp lõigatakse pool- või veerandrümpadeks või poolrümp lõigatakse kolmeks osaks, siis rümba iga osa märgistamisel kasutatakse kolmnurkset veterinaartemplit, mille mõõdud ja kirjeldus on toodud eelnõus.

Punktis 2 käsitletakse III piirkonnast pärit sea rümba või selle osa märgistamist. Kehtivat sõnastust ei muudeta. Sigade Aafrika katku korral komisjoni rakendusotsuse 2014/709/EL lisa osas 3 nimetatud piirkonnast pärit sea (v.a metssea) rümba märgistamisel ning juhul, kui rümp lõigatakse pool- või veerandrümpadeks või poolrümp lõigatakse kolmeks osaks, siis rümba iga osa märgistamisel kasutatakse kolmnurkset veterinaartemplit, mille mõõdud ja kirjeldus on toodud eelnõus.

Punktis 3 käsitletakse punktides 1 ja 2 nimetatud rümpadest või nende osadest valmistatud loomsete saaduste märgistamist. Kehtivat sõnastust ei muudeta. Punktis 1 nimetatud I piirkonnast ehk nn puhvertsoonist pärit metssea rümbast ja punktis 2 nimetatud III piirkonnast pärit sea rümbast või selle osast valmistatud loomse saaduse märgistamisel kasutatakse võrdkülgset kolmnurkset identifitseerimismärki, mille kirjeldus on toodud eelnõus.

Võrreldes kehtiva määrusega muudetakse eelnõu lisa punkte 4 ja 5, milles on sätestatud II ja III piirkonnast pärit metssigade rümpade märgistamise nõuded. II piirkonnast pärit metssea rümp tuleb ka edaspidi märgistada nelinurkse veterinaartempliga, aga III piirkonnast pärit metssea rümba märgistamiseks tuleb kasutada uut, sõõrikujulist veterinaartemplit. Muudatus on seotud eelnõu lisa punktiga 8.

Seega sätestatakse punktis 4, et sigade Aafrika katku korral komisjoni rakendusotsuse 2014/709/EL lisa osas 2 nimetatud piirkonnast ehk II piirkonnast pärit metssea rümba märgistamisel ning juhul, kui rümp lõigatakse pool- või veerandrümpadeks või poolrümp lõigatakse kolmeks osaks, siis rümba iga osa märgistamisel kasutatakse nelinurkset veterinaartemplit, mille mõõdud ja kirjeldus on toodud eelnõus.

Punktis 5 omakorda sätestatakse, et sigade Aafrika katku korral komisjoni rakendusotsuse 2014/709/EL lisa osas 3 nimetatud piirkonnast ehk III piirkonnast pärit metssea rümba märgistamisel ning juhul, kui rümp lõigatakse pool- või veerandrümpadeks või poolrümp lõigatakse kolmeks osaks, siis rümba iga osa märgistamisel kasutatakse sõõrikujulist veterinaartemplit, mille mõõdud ja kirjeldus on toodud eelnõus.

Punktis 6 sätestatakse, et punktis 4 ja 5 nimetatud II ja III piirkonnast pärit metssea rümbast või selle osast valmistatud loomse saaduse märgistamisel kasutatakse nelinurkset identifitseerimismärki, mille kirjeldus on toodud eelnõus. Loomsete saaduste puhul ei ole vajalik eristada II ja III piirkonnast pärit metssea rümbast valmistatud tooteid.

Punktis 7 sätestatakse loomse saaduse märgistamise identifitseerimismärgid, kui ühes tootes kasutatakse erinevate piirkondade metssea liha. Kui loomse saaduse valmistamiseks on kasutatud I, II ja/või III piirkonnast pärineva metssea rümpa või selle osa, tuleb märgistamisel kasutada punktis 6 nimetatud nelinurkset identifitseerimismärki.

Täiesti uue võimalusena lubatakse punkti 8 kohaselt turustada I ja II piirkonnast pärit metssea rümbast või selle osast valmistatud ja teatud töötamise läbinud loomseid saaduseid väljapoole Eestit. Selleks sätestatakse, et juhul, kui punktides 1 ja 4 nimetatud metssea rümbast või selle osast valmistatud loomse saaduse töötlemisel arvestatakse komisjoni otsuse 2014/709/EL artikli 15 lõikes 2 toodud töötlemisnõudeid, tuleb sellise toote pakendile kanda Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 853/2004 II lisa I jaos nimetatud ovaalne identifitseerimismärk. Komisjoni otsuse 2014/709/EL artikli 15 lõikes 2 on viidatud nõukogu direktiivi 2002/99/EÜ III lisa nõuetele, mis on üle võetud määruse nr 55 lisaga 3. See tähendab, et selline loomne saadus peab olema kuumtöödeldud hermeetiliselt suletud konteineris vähemalt 60 °C juures vähemalt 4 tundi, kusjuures 30 minuti jooksul peab liha sisetemperatuur olema vähemalt 70 °C.

Paragrahvis 2 sätestatakse määruse jõustumine. Määrus jõustub 1. aprillil 2018. aastal, et oleks võimalik eristada varasemate ja uute nõuete kohaselt märgistatud II ja III piirkonnast pärit metssea rümpasid ja nende osi.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on kooskõlas nõukogu direktiivi 2002/60/EÜ, millega kehtestatakse erisätted sigade aafrika katku tõrjeks ja muudetakse direktiivi 92/11/EMÜ seoses Tescheni haiguse ja sigade aafrika katkuga (EÜT L 192, 20.7.2002, lk 27–46), ja komisjoni rakendusotsuse 2014/709/EL nõuetega.

4. Määruse mõjud

Määruse sihtrühm on jahimehed, metssealiha ja sealiha käitlejad ning seakasvatusega tegelevad ettevõtjad. Määrusel on positiivne mõju majandusele. Eelnõus kirjeldatud märgistuse abil on võimalik jätkata riskipiirkondadest pärit sea- ja metssealiha ning nendest valmistatud loomsete saaduste turustamist. Määrusega suureneb võimalus turustada metssealihast konserve väljapoole Eestit, kui täidetud on asjakohased nõuded.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisategevusi, välja arvatud veterinaartempli tellimise kulud Veterinaar- ja Toiduametile. Käitlejatele lisakulutusi ei kaasne. Käitlejad peavad ka praegu loomseid saadusi märgistama.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. aprillil 2018. a.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati esmakordselt 23. jaanuaril 2018. a. kooskõlastamiseks õigusaktide eelnõude elektroonilises infosüsteemis EIS Keskkonnaministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Tulenevalt ettepanekutest tehti eelnõus sisulisi muudatusi ning eelnõu esitatakse uuesti kooskõlastamiseks.

Eelnõu saadetakse uuesti arvamuse avaldamiseks ka Veterinaar- ja Toiduametile, Eesti Talupidajate Keskliidule, Eesti Põllumeeste Keskliidule, Eesti Jahimeeste Seltsile, Eesti Tõusigade Aretusühistule, Viru Lihaühistule, Eesti Põllumajandus-Kaubanduskojale, Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti Kaupmeeste Liidule ning Eesti Hotellide ja Restoranide Liidule.

(allkirjastatud digitaalselt)

Illar Lemetti
Kantsler